

Regionální výuka

Eduard Hofmann
a Tereza Češková

Jaro 2019

Člověk a jeho svět a zeměpisné učivo

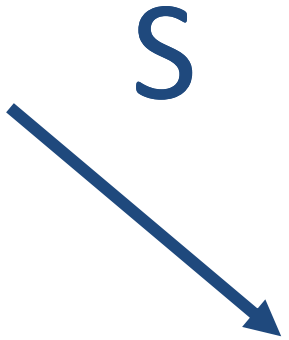
- ✓ Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné **vztahy a souvislosti**; utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa.
- ✓ Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději.
- ✓ Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všímat si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich.
- ✓ Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí **vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti**.
- ✓ Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci **učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných**.

**PRO POCHOPENÍ VZTAHŮ A JEVŮ (NEJEN VE VLASTNÍM
OKOLÍ) JE NUTNÉ NAUČIT SE PTÁT PO SOUVISLOSTECH, NE
JEN PO FAKTECH**

Základem pro geografické myšlení je umění kladení
správných geografických otázek, které jsou, např.:

J

Co vidíte na fotografii? Zkuste ji popsat.

Co je to za místo? Jak to víš? Jaké znaky vidíš? Co je pro toto místo typické? Co zde mohou lidé dělat? Jak je toto místo spjaté s jinými místy? Čím se liší, nebo je naopak podobné místu, kde žiješ, a proč? Jak se mění a proč? Jaké by to bylo žít na tomto místě?

Co se ti na tomto místě líbí?

1. Udělej seznam toho, co nám daná fotografie sděluje.
2. Udělej seznam toho, co nám fotografie nesděluje.
3. O kterých věcech ze seznamu by ses chtěl dozvědět víc?
4. Dokážeme se na tyto věci zeptat?

Základní geografické otázky se ptají po souvislostech.

Kde to je?

Jaké to je?

Proč je to tam?

Jak to vzniklo?

Jaký to má vliv?

Jak by to mělo být uzpůsobeno vzájemnému užitku člověka a přírody?

Zeptejte se na okolí budovy fakulty tak,
abyste využil(a) základní geografické
otázky.

Proč učit tímto způsobem?

Význam tvoření vlastních otázek u žáka:

- žáci se ptají na věci, které je zajímají
- otázky jsou kladeny způsobem, kterému rozumí
- pokud se žáci ptají z vlastní iniciativy, jsou více motivováni na ně najít odpověď
- žáci tvoří takové otázky, nad kterými se dospělí často nezamýšlí
- otázky žáků nám poskytují propojení pro získávání dalších znalostí a porozumění
- vypovídají o jejich současné úrovni znalostí
- kladení otázek podporuje žáky v tom, aby se sami vzdělávali

**Kde na tyto otázky budeme
hledat odpovědi?**

Regionální princip

Společným jmenovatelem výuky na prvním stupni ZŠ je používání několika pedagogických principů např.

od blízkého k vzdálenému;

od konkrétního k abstraktnímu atd.

Všechny tyto principy spojuje tzv. *regionální princip*, což v praxi znamená používání místní krajiny pro vysvětlení abstraktních prvků a k objasnění jevů vzdálenějších.

Region

- vedle pojmu *krajina* jde o ústřední geografický pojem
- podřazené pojmy *rajón, oblast, areál, územní obvod*, ale i *stát, kraj, okres, obec*
- region je spojitá, unikátní a charakteristická část území (krajiny), odlišující se od okolních regionů určitými zvláštnostmi, vlastnostmi, vývojem, funkcemi, strukturou atp.
- typologie regionů – viz studijní text

Místně zakotvené učení

- založené na poznávání regionu školy
- učí žáky všímat si vlastního okolí, chápat jeho vlastnosti, vztahy, souvislosti
- vliv minulosti, současnost jako východisko pro budoucnost – udržitelnost
- budování vztahu k vlastnímu regionu

Regionální učebnice

- <https://docplayer.cz/1396946-Regionalni-ucebnice-pro-2-9-tridy-zakladni-skoly-stredni-krkonose-a-podkrkonosi.html>
- <https://www.chaloupky.cz/publikace-a-metodiky/>
- http://www.montanex.cz/product_detail.asp?c=1230&p=429450

VLASTIVĚDA MORAVSKÁ

Vzniká na základě vlastní práce s různými zdroji informací

Poloha, rozloha

Přírodní poměry

Geologická stavba; 2.2 Reliéf; 2.3 Klimatické poměry;
2.4 Půdy; 2.5 Rostlinstvo a živočišstvo; 2.6 Ochrana
přírody

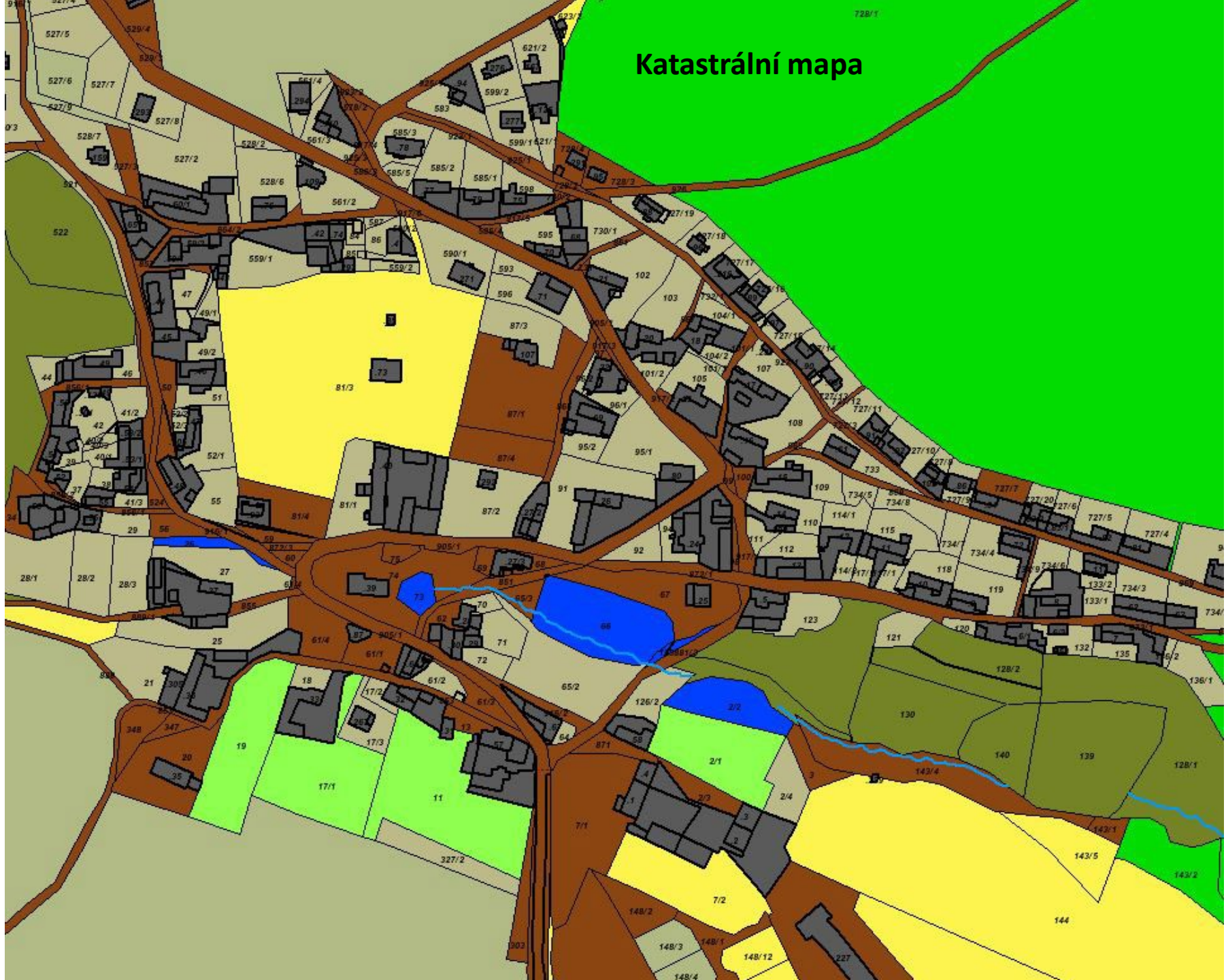
Společenské poměry

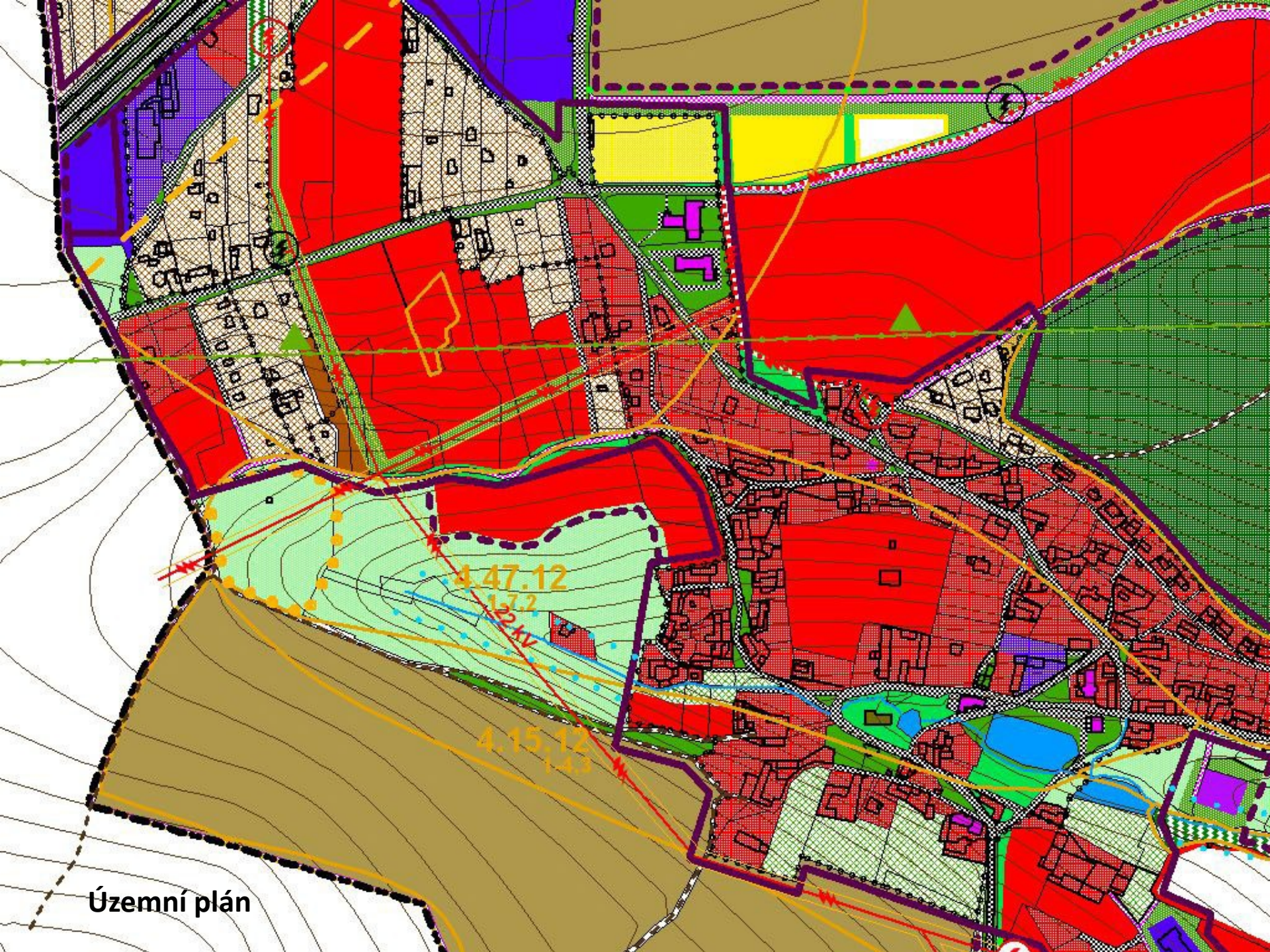
Historický vývoj; 3.2 Obyvatelstvo a sídla; 3.3
Hospodářství; 3.4 Školství a kultura; 3.5 Sport; 3.6
Rekreace a cestovní ruch; 3.7 Životní prostředí; 3.8
SWOT analýza obce – silné a slabé stránky

Regionální kabinet

- všechny materiály, které si do Vašeho regionálního portfolia sbíráte, směřují k hlubšímu porozumění Vašemu okolí
- **podklady jsou využitelné i pro činnosti s žáky**

Katastrální mapa

Územní plán

Popiš co vidíš na starém a na novém snímku okolí tvého bydliště a napiš, jaký je mezi nimi rozdíl.

Práce s ortofotomapou

Podívej se z výšky na svoji obec a ukaž:

- pole, louku, rybník, hlavní silnici, popiš jednotlivé části obce atd.

Zkontroluj, jestli sis počínal správně.

Ukaž to samé na mapě a podívej se jak jsou tyto objekty a plochy vyznačeny. Nakresli si je na kartičky a popiš je.

...

Vymyslete, co dál.

Copyright © CRR ČR, T-MAPY spol. s r.o., SHOCart, spol. s r.o. 2006
Copyright © GEODIS Bmo 2004

Letecká mapa PdF MU, Poříčí 7,9

Plán města Brna - okolí Pdf Poříčí 7,9

DVĚ MOŽNOSTI POSTUPU K VYUŽITÍ MÍSTA

1. OD GEOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY – UVĚDOMUJEME SI, CO V OKOLNÍ KRAJINĚ FUNGUJE A JAK TO VYPADÁ - viz dále.

2. OD CÍLŮ VÝUKY – HLEDÁME VHODNÁ MÍSTA, NA KTERÝCH MŮŽEME NĚCO UKÁZAT, PŘIBLÍŽIT – PAK CÍLENĚ DOHLEDÁME JEJICH CHARAKTERISTIKU – např. charakter vodního toku, půdní odkryv, odkryv hornin, změna ve využití ploch – nová výstavba, kritický pohled na různé části obce a okolí...- viz např. krajinotvorné prvky)

Skládka nad „Pivovarem“

Kategorie: Zanedbané místo

Označení na mapě: Z 6

Souřadnice: N 49°17'33,3"
E 016°45'35,6"

Zdůvodnění zařazení do kategorie: Neudržovaná skládka, která ničí přírodu. Když jsme navštívili toto místo, našli jsme všude samé odpadky.

Návrh: Odstraněn

**VYMYSLTE, V KTERÉM (VLASTIVĚDNÉM) UČIVU JE MOŽNÉ VYUŽÍT
(A) MÍSTNĚ ZAKOTVENÉHO UČENÍ A
(B) REGIONÁLNÍHO PRINCIPU**

**A PŘIPRAVTE KONKRÉTNÍ NÁVRHY, JAK REGION ŠKOLY DO UČIVA
ZAHRNOUT.**

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy - 1. období – žák:

- *vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí*
- *začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)*
- *rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost*

Očekávané výstupy - 2. období – žák

- *určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu*
- *určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě*
- *rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli*
- *vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického*
- *zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích*
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Načrtněte (vyfoťte) typy krajiny, které se nachází v okolí školy
(první projít a zakreslit společně, ostatní rozdělit lokality)

- porovnat, typické znaky, odlišnosti, funkce
- podívat se, jak tyto typy jsou zaznamenány v mapě
- *Co by se stalo, kdyby bouře zničila most spojující...? Co vše by to ovlivnilo?*

Vycházka – Místo, kde žiji

Úspěch této aktivity závisí na přípravě:

- trasy a výběru míst, kde se zastaví
- načasování (den, týden, rok)
- zdrojů/vybavení
- žáků (jejich a učitelovo očekávání od práce v terénu)
- pomoci dospělých osob
- komunikace s rodiči

- Najděte polohu daného místa na mapě, vyznačte cestu, jak jste se tam dostali.
- Každý žák vyplní arch s hodnocením daného místa.
- Jaká místa jsme navštívili?
- Proč jsme tam šli?
- Všem se nám tato místa líbila? Co se nám na nich líbilo/nelíbilo?
- Líbilo se ještě někomu to stejné místo? Ze stejného důvodu?
- Proč se nám všem nelíbila stejná místa?
- Čím nás určité místo přitahuje?
- Která z navštívených míst by byla vhodným místem pro hraní si / užít si klid / venčení psa / četbu knihy / tancování / schovávanou / jízdu na skateboardu...

- (1) Vymyslete základní geografické otázky vztahující se k danému obrázku.
- (2) Vztáhněte obrázek k mapě a rozšiřte otázky i o práci s tematickými mapami.